

MA'NAViy-MA'RIFIY ISHLARNI TASHKIL ETISH METODIKASI FANINING
PREDMETI, MAQSAD VA VAZIFALARI

Turg'unbayev Tohirjon

Harbiy talim fakulteti o'qituvchisi

Annotatsiya: *Til odamlar bir-biri bilan aloqa qilishning eng muhim vositasidir. Rus tili rus xalqining milliy tili. ularning kelib chiqishi bol yicha rus tili slavyan tillariga tegishli. Rus tiliga eng yaqin slavyan tillari ukrain va belorus tillari. U Rossiya Federatsiyasida davlatga qarashli bol libi dunyo boylab 500 milliondan ziyod odam gapirisha*

Rus tili juda uzoq va murakkab rivojlanish tarixiga ega. Eng qadimgi rus adabiy tili Kiyev Rusida shakllangan bo'lib, u XIV asrgacha sharqiy slavyanlar uchun umurniy til hisoblangan. XIV-XV asrlarda qadimgi rus tili 3 tilga velikorus (rus), ukrain va belorus tillariga bo'linib ketadi. Shu davrdan boshlab rus tili, boshqacha aytganda, velikorus tili markazi Moskva bo'lgan Rus davlati hududida rivojlana boshlaydi.

Kalit so'zlar: *til, rus tili, xorijiy tillar, millat, rus rossiya millatlar MDH Dunyo tillari zamonaviy milliy Moakva*

Fanni o'qitishning o'z oldiga qoygan maqsad va vazifalari. Inson shaxsining takomillashuvi. Ajdodlar namunasi. Respublikamizdagi ma'naviy-ma'rifiy isloxtlar. Milliy va umuminsoniy qadriyatlamini o'rganish va e'zozlash. Buyuk bobolarimiz nomlarining tiklanishi. Alisher Navoiy, Amir Temur, Ahmad Yassaviy, So'fi Ollayor va boshqalar. Sho'ro davri qatog'onlari qurbonlari nomlarining tiklanishi. M a'naviy merosdan foydalanishda chalkashliklarga yo'l qoymaslik. Ulami o'z davrining mahsuli deb tushunish. Umuminsoniy qadriyatlardan foydalanish.

Huquqiy demokratik davlat qurish jarayoni va kadrlar tarbiyasi. Islom

Karimov asarlaridabu masalaga e'tibor. Uzluksiz ta'lim tarbiya tizimini insonparvarlashtirishning asosiy maqsad va tamoyillari. M a'naviy-ruhiy, badiiyestetik tarbiyaga o'tmishda kam e'tibor berilganligi. O'zbekistonning jahonga yuz tutishi. Bozor munosabatlari talabi. Kadrlar ongi va qalbiga ezgulik g'oyalarini singdirish.

Ma'naviy-ma'rifiy ishlar tizimi Respublikamizda ma'naviy-ma'rifiy ishlarni olib borish tizimining yo'lga qo'yilishi. Bolalar bog'chasi, umumta'lim o'rta maktabi, o'rta maxsus kasb-hunar ta'limi, oliy ta'lim, malaka oshirish va ta'limdan tashqari muassasalarda ma'naviy-ma'rifiy ishlarni olib borish va uning o'ziga xos xususiyatlari. Respublika miqyosida ma'naviy-ma'rifiy ishlarni olib borish. Prezident - ma'naviyat himoyachisi. Jamiyatni insonparvarlashtirishda ma'naviy-ma'rifiy ishlarning o'rni Ta'limning insonparvarlashuvi, huquqiy demokratik davlat qurish jarayoni va kadrlar tarbiyasi. Islom Karimov asarlarida ushbu masalaga e'tibor. Uzluksiz ta'lim tizimini insonparvarlashtirishning asosiy maqsad tamoyillari. M a'naviy-ruhiy, badiiyestetik tarbiyaga e'tibor.

O‘zbekistonning jahonga yuz tutishi. Bozor munosabatlari talabi. Kadrlar ongi va qalbiga insonparvarlashtirishni singdirish. Insonparvarlashtirish va ta’lim turlari. M a’naviy-axloqiy muhitni sog‘lomlashtirish. Ta’lim-tarbiyaning uzluksizligi. Oila va mahalla rolini oshirish. Ta’lim tizimini insonparvarlashtirishda uzluksiz ta’lim tizimining funktsiyalari. Ta’lim tizimini insonparvarlashtirishning tashkiliy jihatlari.

M a’naviy-ma’rifiy ishlarni tartibga soluvchi meyoriy-huquqiy hujjatlar M a’naviy-ma’rifiy ishlarni tashkil etish bo‘yicha Prezident Islom Karimov farmonlari, qarorlari, farmoyishlari. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining m a’naviy-ma’rifiy ishlarni tashkil etish bo‘yicha qarorlari. Respublika ma’naviyat va m a’rifat kengashi joriy hujjatlari va ularda ma’naviy-ma’rifiy ishlarni tashkil etish yo‘llari.

Ma’naviy -m a’rifiy tarbiya, jamiyat va yoshlar Respublikamizda yoshlar bilan ishlash masalasi. Maktab, akademik litseylar, kasb-hunar kollejlari, oliy ta’limga tortilmagan yoshlar. “Ta’lim to‘g‘risida” gi qonun (1997) va “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi” da uzluksiz ta’limda ta’lim-tarbiya jarayonining aks etishi.

O‘tish davri qiyinchiliklari. Moddiy boylikka intilish, ma’naviy boylikka e’tiborsizlik. Yoshlarning chet elga chiqishi. O‘tish davri vazifalari. M a’naviy-ahloqiy muhitni sog‘lomlashtirish. Ta’lim tarbiyaning uzluksizligi. Oila va mahalla rolini oshirish. Ta’lim tarbiyani dunyoviy tasnifda shakllantirish. O‘qituvchi-o‘quvchi munosabatlarida ustoz-shogirdlikni qaror toptirish. Ta’limni jahon andoza (standart)lari darajasiga chiqarish. Uzluksiz ta’lim jarayonida ma’naviy m a’rifiy tarbiya tizimining funktsiyalari. Oila, bog‘cha, boshlang‘ich, umumiy o‘rta, o‘rta maxsus, kasb-hunar, oliy, aspirantura, malaka oshirish ta’limi, bo‘sh vaqtdan unumli foydalanish.

Ta’lim tizimini insonparvarlashtirish va m a’naviy-tarbiyaning tashkiliy jihatlari. Yoshlar buyuk davlatning kelajagi Uzluksiz ta’lim tizimida ma’naviy-ma’rifiy tarbiyaning roli Respublikamiz ta’lim tizimida ma’naviy-ma’rifiy tarbiya yo‘lga qo‘yilishi. Ta’limni rivojlantirishda va takomillashtirishda tarbiyaning roli. Yoshlarga ma’naviy- m a’rifiy tarbiya berishda ularning yosh xususiyatlarini, bilim darajasini hisobga olish, yoshlarni turli yot g‘oyalardan himoya qilishda tarbiyaning roli. M a’naviy tarbiya - kelajak poydevori. M a’naviy-ma’rifiy islohotlar davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishi Mustaqillikdan so‘ng ma’naviy-ma’rifiy islohotlar boyicha yangi davming boshlanishi. Milliy davlatchilik poydevori yaratish. Davlat islohatlarning bosh tashabbus kori. Istiqlol tufayli odamlar ongi va dunyoqarashida yangilanishning boshlanishi.

Tarixiy milliy qadriyatlarimizning tiklanishi. O‘tish davri qiyinchiliklari.

O‘zbekiston istiqboli uchun ma’naviy asoslarimizning muhim o‘rin egallashi. Milliy ma’naviyatimiz asoslari. Vatanni sevmok iymon va e’tiqoddandir. M a’naviy-ma’rifiy ishlar boyicha qabul qilingan davlat hujjatlari. “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi” va ma’naviy-ma’rifiy ishlarning takomillashuvi

“Kadrlar tayyordash milliy dasturi” ning qabul qilinishi va ma’naviy-ma’rifiy tarbiya masalalari. Moddiy ishlab chiqarish m a’naviy tarbiyaning asosi. O ‘zlikni anglash, o‘z qadrini bilish. “Mehnatkash obrazi” atamasi. Intellektual salohiyat masalasi.

M a’naviy tarbiya vositalari. An’analarning tiklanishi. Islom Karimovning “O ‘zbekiston XXI asr bo’sag’asida: xavfsizlikka tahdid, barqarorlik shartlari, va taraqqiyot kafolotlari” asarida ma’naviy-ma’rifiy masalalarning yoritilishi. Respublika M a’naviyat va ma’rifat kengashining tashkil etilishi va faoliyati Respublika M a’naviyat va ma’rifat jamoatchilik kengashining tashkil etilishi.

O ‘zbekiston respublikasi Prezidentining “Respublika M a’naviyat va m a’rifat” kengashini qoMlab-quvvatlash to’g’risidagi farmoni va undan kelib chiqadigan vazifalar. Huquqiy va meyoriy hujjatlar tahlili. M a’naviyat va ma’rifat xonalari va ulami tashkil etish. Umumxalq bayramlari va ulami nishonlash.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO`YHATI:

1. Каримов И. А. Тарихий хотирасиз келажак йук-Т .: Шарк,1998 йил.
2. Каримов. И.А. Узбекистан XXI асрга интилмоқда-Т.: Узбекистон, 1999 йил.
3. Каримов. И.А. Узбекистон буюк келажак сари -Т.: Узбекистон, 1998 йил.
4. Каримов. И.А. Истшутол ва маънавият Т.6 -Т .: Узбекистон, 1994 йил.
5. Каримов И. А. Ю ксак маънавият- энгилмас куч. -Т .: Маънавият, 2008 йил.
6. Каримов И.А. Жахон молиявий иктисодий инкирози Узбекистон шароитида уни бартараф этишнинг йуллари ва чоралари-Т.: Узбекистон, 2009 йил.
7. Каримов И.А. Узбекистон мустакилликка эришиш остонасида-Т.: Узбекистон, 2011 йил.